

Tadeusz Wawak

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej

Uwagi na kanwie nowelizacji prawa o szkolnictwie wyższym

1. Wprowadzenie

Od 27 lipca 2005 roku obowiązywała w Polsce ustaw „Prawo o szkolnictwie wyższym”.¹ Ta negatywnie postrzegana i oceniana w środowisku akademickim ustawa była przedmiotem analiz i badań, które wskazywały na potrzebę jej nowelizacji. Dyskusje zwolenników i przeciwników rozmaitych zmian szczególnie nasiliły się w 2008 roku. Na stronie internetowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego zaczęły pojawiać się propozycje zmian w różnych obszarach funkcjonowania szkolnictwa wyższego. Do nich należą między innymi opracowania w ramach programu - „Partnerstwo dla dla wiedzy” :

- Nowy model zarządzania szkolnictwem wyższym
- Nowy model kariery akademickiej
- Reforma studiów i praw studenckich

Na stronach internetowych Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich oraz Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego zaczęły pojawiać się coraz częściej informacje o zajętych stanowiskach tych instytucji w sprawach dotyczących proponowanej reformy szkolnictwa wyższego. Przedmiotem obrad konferencji i seminariów naukowych organizowanych przez uczelnie publiczne i niepubliczne stały się bardzo ważne dla środowiska akademickiego problemy zarządzania w szkolnictwie wyższym. W uniwersytecie Jagiellońskim autor niniejszego opracowania od kilku lat organizuje seminaria naukowe poświęcone tym zagadnieniom prowadzi, wraz z zespołem, badania na temat projakościowej restrukturyzacji zarządzania w szkolnictwie wyższym. Wyniki tych badań były prezentowane na kilkunastu konferencjach naukowych, w tym na kilku organizowanych przez Panią Profesor Elżbietę Skrzypek w UMCS w Lublinie.

Na przełomie lat 2009/10 ukazały się na stronach internetowych dwie konkurencyjne strategie rozwoju szkolnictwa wyższego na lata 2010-2020:

- „Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego 2010-2020. Raport środowiskowy” opracowany pod kierunkiem prof. J. Woźnickiego, przez zespół powołany przez Konsorcjum z udziałem: Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Konferencji Rektorów Publicznych Szkół

¹ Dz. U. Nr 164, poz. 13654, z późniejszymi zmianami.

Zawodowych oraz Fundacji Rektorów Polskich – przedstawiona publicznie 2 grudnia 2009 r. i umieszczona na stronie internetowej KRASP2,

- „Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do 2020 roku” – zamieszczona na stronie internetowej wykonawców (w lutym 2010 r.) oraz „Diagnoza stanu szkolnictwa wyższego w Polsce” (listopad 2009 r.), stanowiące całość, opracowane przez Konsorcjum: Ernst&Young Business Advisory oraz Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową – wykonane na zlecenie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego³.

Na stronach internetowych możemy obecnie przeczytać, w przygotowanym dla Komisji Europejskiej rankingu „*Innovation Union Scoreboard 2010*”, że Polska wykorzystuje swój potencjał innowacyjności w 22%; co plasuje nasz kraj na dalekim, 22 miejscu w Unii Europejskiej. Od państw zajmujących czołowe miejsce w tym rankingu (Szwecja, Dania, Niemcy) dzieli nas ogromna przepaść. Do czynników hamujących rozwój innowacyjności w Polsce zaliczono, między innymi:⁴

- archaiczny system edukacji w szkołach wyższych,
- niedostateczna promocja polskich naukowców,
- brak symulacji innowacyjności ze strony rządu,
- zbyt małe nakłady na badania naukowe na badania i rozwój (0,6% PKB, (podczas gdy średnia europejska wynosi 1,9%),
- brak krajowej strategii innowacyjności i efektywności gospodarki (aktualnie w opracowywaniu w Ministerstwie Gospodarki),
- niewłaściwe instrumenty wsparcia przedsiębiorstw,
- brak odpowiednich zachęt do inwestowania w innowacyjność,
- brak specjalistycznych instytucji finansowych, specjalizujących się we wspieraniu innowacyjnych firm.
- niedostateczna świadomość w zakresie wdrażania innowacji.

W liście otwartym fizyków Instytutu Fizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego do Premiera Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 kwietnia 2008 roku czytamy, między innymi: „Uważamy, że podstawowa przyczyna słabości kadr jest atrakcyjność kariery naukowej i akademickiej, wyrażająca

² *Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego 2010–2020. Projekt środowiskowy*, t. 1, www.krasp.org.pl, odczyt 08.03.2010 r.

³ *Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do 2020 roku i Diagnoza stanu szkolnictwa wyższego w Polsce*, www.uczelnia2020, odczyt 08.03.2010 r.

⁴ <http://biznes.interia.pl/news/> odczyt 12.04.20011r.

się między innymi przez niskie wynagrodzenie, szczególnie przez młodych naukowców. Pomimo wzrostu gospodarczego, wynagrodzenia naukowców i nauczycieli akademickich nie uległy zmianie i pozostają niekonkurencyjne w Europie. Ten stan rzeczy jest odpowiedzialny za brak mobilności kadr.(...) W krajach przodujących gospodarczo, sukcesy w badaniach podstawowych doprowadziły ogromnego postępu w naukach stosowanych i innowacyjnej gospodarce. Dokumenty MNiSW nie uwzględniają oczywistego związku między jakością uprawianej nauki ni szkolnictwa wyższego a poziomem edukacji ponadpaństwowej.”⁵ Tymczasem Poziom przygotowania kandydatów na studia wyższe się z roku na rok się obniża i jest zatrważająco niski.

Jak wynika z danych GUS⁶ do 2020 roku następować będzie spadek ludności w wieku, w którym młodzież podejmuje studia o 34% i tego nie zmienimy. Jednocześnie stan gospodarki Polski w najbliższych trzech latach nie ulegnie poprawie, a bardzo prawdopodobne, że się pogorszy. Oznacza to, że studia podejmie mniej studentów – około 10 - 15 % rocznie.

2. Oczekiwania MNiSW związane nowelizacją prawa dotyczącego szkolnictw wyższego

W dniu 18 marca 2011 roku Sejm III RP przyjął „Ustawę o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych ustaw”.

Zdaniem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego⁷, ta ustawa, to milowy krok ku nowoczesnym, polskim uczelniom, efektywnie zarządzanym otwartym na świat, skoncentrowanym na rozwoju talentów uczonych i studentów, który

- wzmacnia autonomię programową szkół wyższych, które będą mogły tworzyć autorskie programy i kierunki studiów, integrujące wiedzę z zakresu różnych dyscyplin;
- wprowadza możliwość kształcenia studentów przy udziale pracodawców bądź na ich zamówienie oraz włączenia do zespołu tworzącego program studiów o profilu praktycznym osoby reprezentujące organizacje społeczne, gospodarcze i polityczne;
- znosi wymóg zatwierdzania przez ministra regulaminów studiów i statuty uczelni, które będą jednak musiały zawierać określone elementy;
- wprowadza dwa alternatywne uprawnienia w zakresie powoływania rektora uczelni i kierowników podstawowych jednostek organizacyjnych (dziekanów) oraz ich zastępców; w

⁵ <http://www.fais.uj.edu.pl/list/> odczyt 15.05.2008

⁶ <http://www.gus.stat.pl> Ludność, odczyt 12.02.2011

⁷ <http://www.nauka.gov.pl/ministerstwo/aktualności/>, odczyt 05.04.2011

⁸ drodze konkursów lub wyboru;

- upoważnia rektorów do tworzenia, przekształcania i likwidacji jednostek organizacyjnych uczelni oraz tworzenia ich filii;
- sprawia, że w kreowaniu nowej oferty kształcenia włączają się autorytety naukowe, pracodawcy, eksperci w dziedzinie gospodarki;
- powoduje, że dzięki wdrożeniu Krajowych Ram Kwalifikacji dyplomy polskich absolwentów będą mogły być porównywane z dyplomami innych europejskich państw;
- stwarza warunki ku temu, aby finansowanie szkolnictwa wyższego zależało od jakości kształcenia studentów i poziomu badań naukowych albowiem coraz więcej funduszy będzie rozdzielanych w drodze konkursów adresowanych do najlepszych jednostek, zespołów naukowych, wydziałów i uczelni;
- gwarantuje, że dodatkowe środki będą otrzymywać najlepsze jednostki uczelni publicznych i niepublicznych, które uzyskają status Krajowych Naukowych Ośrodków Wiodących (KNOW), co spowoduje, że dodatkowe dotacje trafiają do wybitnych uczonych, młodych naukowców (doktorantów i studentów);
- wprowadza uproszczoną ścieżkę kariery naukowej i procedurę ubiegania się o stopień dorobku naukowego oraz eliminuje pozamerytoryczne aspekty oceny habilitanta;
- zwiększa wsparcie finansowe dla doktorantów i obejmuje ich ulgą komunikacyjną;
- ogranicza wieloletowość poprzez wprowadzenie obowiązku uzyskania zgody rektora na zatrudnienie na drugim etacie;
- wprowadza obowiązkową ocenę działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej, nie rzadziej niż co dwa lata (profesorowie co cztery lata);
- zobowiązuje uczelnie do opracowania, wprowadzenia regulaminów własności intelektualnej oraz przyjęcia zasad komercjalizacji wyników badań naukowych;
- chroni prawa studenta wprowadzając obowiązkową umowę zawieraną przez uczelnie ze studentem;
- gwarantuje wszystkim studentom katalog bezpłatnych usług administracyjnych; w tym: wydanie suplementu do dyplomu, wpis na kolejny semestr lub rok studiów, bezpłatne egzaminy (także, poprawkowe, komisyjne, dyplomowe);
- zapewnia wzrost liczby i wysokości stypendiów socjalnych;
- przewiduje powołanie Rzecznika Praw Absolwenta, który będzie czuwał nad lepszym startem absolwentów na rynku pracy i zabiegać będzie o zniesienie barier w dostępie do

8 <http://www.fais.uj.edu.pl/list/> odczyt 15.05.2008

zawodu;

- zasadniczo wchodzi w życie już od 1 października 2011 (część ustaleń wchodzi od 1 stycznia lub nie co później);
- oznacza istotną projakościową reformę szkolnictwa wyższego w Polsce.

Czy i w jakim stopniu te zamierzenia zostaną zrealizowane? Przekonamy się o tym za kilka lat. Sytuacja gospodarcza i brak zaangażowania części pracowników szkolnictwa wyższego w doskonalenie jakości zarządzania i studentów w doskonalenie jakości swej pracy będzie utrudniał ten proces reformy szkolnictwa wyższego w Polsce.

3. Opinie profesorów i doktorów o realizowanej reformie szkolnictwa wyższego

3.1. Informacja o badaniach

Od listopada 2009 roku Autor prowadzi kolejne badania na temat „Projakościowa restrukturyzacja zarządzania w szkolnictwie wyższym”. Celem drugiego etapu tych badań było dokonanie, na podstawie zebranych w drodze anonimowej ankiety, opinii profesorów i doktorów, oceny:

- projakościowego charakteru proponowanych zmian w zarządzaniu w szkolnictwie wyższym;
- słuszności i realności realizacji proponowanych zmian i nowych rozwiązań w zarządzaniu w publicznej i niepublicznej uczelni;
- zgodności proponowanych rozwiązań w zmianie prawa dotyczącego szkolnictwa wyższego w Polsce z zalecanymi wymaganiami Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego.

Badania prowadzone są przez T. Wawaka, kierownika Zakładu Ekonomii Stosowanej, w sposób niezależny, albowiem w całości finansowane są z wypracowanych przez Zakład środków własnych i odbywają się pod patronatem i naukowym wsparciu Komitetu Nauk Organizacji i Zarządzania Polskiej Akademii Nauk. Kwestionariusz ankiety, skierowanej do profesorów i doktorów zatrudnionych w szkołach wyższych w Polsce, został opracowany przez autora niniejszego opracowania. Kwestionariusz ten został przetłumaczony na język rosyjski, niemiecki, a obecnie jest tłumaczony na język arabski. Badania te, wyszły poza granicę Polski i są

przeprowadzone w uczelniach: Ukrainy, Rosji, Niemiec i Algierii; zakończą się w kwietniu 2011 roku.

Postanowiono, że badania ankietowe zostaną przeprowadzone drogą elektroniczną. Ankietę umieszczono na stronie internetowej Zakładu Ekonomii Stosowanej UJ i rozesłano zaproszenie do udziału w badaniach do 2600 profesorów i doktorów, rozpoczęto właściwe badania ankietowe - 5 listopada 2010 roku, które zakończono 21.01.2011 roku. Na stronę kwestionariusza ankiety weszło i zapoznało się z jego treścią 411 profesorów i doktorów, czyli 15,8% osób, którym wysłano zaproszenie do badań. Co czwarta osoba rezygnowała z wypełnienia bardzo długiego kwestionariusza; co spowodowało, że analizą objęto 311 poprawnie wypełnionych kwestionariuszy ankiety przez około 12 % profesorów i doktorów, do których wysłaliśmy zaproszenie do wzięcia udziału w badaniach.

3.2. Wybrane wyniki badań.

Znakomita większość propozycji zawartych w pytaniach pierwszej części kwestionariusza została przyjęta przez badanych profesorów i doktorów pozytywnie. W przypadku 44 na 52 postawione pytania, więcej niż 50% badanych wybrało odpowiedź „TAK”. W tym pozytywnie i opowiedziała się „za”:

- 92% - za uprawnieniem uczelni do zawierania umów z innymi uczelniami, w tym zagranicznymi, o wspólnym prowadzeniu studiów na ustalonych wspólnie kierunku i poziomie kształcenia i wydawania wspólnych dyplomów, (przeciw – 4%);
- 89% - za stworzeniem studentom polskich uczelni warunki do realizacji części programów studiów w uczelni zagranicznej i umożliwieniem studentom kończenia studiów uczestniczących w programach mobilnych; wymaga to szybkiego wdrożenia Krajowych Ram Kwalifikacyjnych zgodnych z wymogami Procesu Bolońskiego, (przeciw – 4%);
- 87% - za wdrożeniem i doskonaleniem systemu monitorowania losów absolwentów oraz zbieranie wśród nich opinii na temat ukończonych studiów i uzyskanych efektów kształcenia, ich analizowaniem i wyciąganiem wniosków, (przeciw – 6%);
- 87% - za wprowadzeniem regulacji umożliwiających skuteczne eliminowanie przypadków patologii i stosowania strategii „zero tolerancji” wobec korzystania przez studentów z niedozwolonych materiałów i środków pomocniczych (tzw. ściągki) podczas egzaminów, sprawdzianów i testów oraz innego rodzaju praktyk naruszających obowiązujące prawo, (przeciw – 8%);

- 86% - za pozostawieniem uczelniom swobody w ustalaniu zawartości „programów dyplomowych”, które muszą jednak odpowiadać zasadom, ustalonym przez ministerstwo lub organ akredytujący, (przeciw – 7%);
- 85% - za stworzeniem uczelniom możliwości powiązania z biznesem w ramach partnerstwa publiczno-prawnego, przy realizacji programów badawczych, korzystnych dla obu stron w nich uczestniczących, (przeciw – 6%);
- 83% - za egzekwowaniem przewidzianych prawem sankcji wobec uczelni nieprzestrzegającym przyjętych standardów jakości kształcenia lub nie osiągnięcia wzorcowych efektów kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów, (przeciw – 6%);
- 82% - za uprawnieniem doktorantów do otrzymywania stypendium socjalnego, (przeciw – 10%);
- 81% - za tym, że obecny stan szkolnictwa wyższego wymaga planowo wprowadzanych zmian systemowych i przekształceń instytucjonalnych, (przeciw – 13%);
- 78% - za uruchomieniem cyklicznych, regularnych badań satysfakcji pracodawców z przygotowania absolwentów uczelni do pracy oraz stworzeniem ogólnopolskiej bazy danych, zawierającej wyniki tych badań, dostępnej publicznie w Internecie, (przeciw – 11%);
- 75% - za wprowadzeniem dotacji zadaniowej, przyznawanej uczelniom, na wdrożenie nowoczesnych systemów zarządzania pro jakościowego, restrukturyzację procesu kształcenia i badań naukowych, finansowanie kosztów postępowania patentowego oraz tworzenia innowacyjnych spółek typu spin-off, itp., (przeciw – 9%);
- 75% - za pobieraniem opłaty za egzaminy poprawkowe i komisyjne we wszystkich uczelniach, (przeciw – 20%);
- 74% - za wprowadzeniem zachęt ekonomicznych, mobilizujących jednostki organizacyjne do rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności i samofinansowania rozwoju, (przeciw – 13%);
- 74% - za stworzeniem studentowi, w ramach drożności (mobilności) studiów, możliwości współdecydowania o przebiegu procesu kształcenia oraz uświadomieniem studentowi współodpowiedzialności za podejmowane decyzje, (przeciw – 19%);
- 72% - za wydzieleniem w planie studiów tzw. „okienek mobilności” - konkretnych

semestrów, w których zaplanowane byłyby przedmioty nauczania możliwe do zrealizowania w uczelni zagranicznej oraz wyjazdy w ramach krajowych i międzynarodowych programów wymiany oraz praktyk zawodowych, (przeciw – 14%);

- 70% - za zwiększeniem oferty uczelni studiów prowadzonych w języku angielskim, (przeciw – 17%);
- 69% - za tym, aby uczelniany system zapewnienia jakości kształcenia stanowił jeden z elementów kompleksowego systemu zarządzania jakością w uczelni, (przeciw – 12%);
- 69% - za stworzeniem systemu zachęt (w tym finansowych) do ubiegania się wydziałów o certyfikaty, potwierdzające wdrożeniem systemu zapewniającego wysoka jakość kształcenia, nadawane przez akredytowane jednostki certyfikujące, (przeciw – 19%);
- 68% - za dostosowaniem misji i celów szkół wyższych oraz ich ofert na rynku usług edukacyjnych i badawczych do oczekiwań zewnętrznych, szczególnie przyszłych pracodawców absolwentów uczelni, (przeciw – 19%);
- 68% - za premiowaniem uczelni i ich jednostek organizacyjnych za wprowadzanie certyfikowanych, nowych pro jakościowych systemów, metod, technik i narzędzi zarządzania jakością i zapewnienia jakości kształcenia, (przeciw – 19%);
- 67% - za upowszechnieniem kształcenia doktorantów, nauczycieli akademickich oraz innych pracowników w zakresie przedsiębiorczości, innowacyjności, samofinansowania jednostek organizacyjnych szkół wyższych, (przeciw – 17%);
- 67% - za możliwością wyłaniania rektora uczelni publicznej w drodze konkursu; (przeciw – 27%); przed dwoma laty za takim rozwiązaniem wypowiedało się 40% badanych;
- 66% - za powiązaniem szkół wyższych z, realizowanymi przez samorzady, wieloletnimi regionalnymi i lokalnymi programami rozwoju w zakresie dydaktyki i badań naukowych, (przeciw – 19%);
- 66% - za nadawaniem wyróżniającym się wydziałom statusu tzw. „Krajowego Naukowego Ośrodka Wiodącego”, co oznaczałoby przyznanie im dodatkowych, dużych dotacji z budżetu na dalszy rozwój - przez okres 3 – 5 lat, (przeciw – 29%);
- 65% - za zapewnieniem (formalnym) uznawania akredytacji udzielanym uczelniom w Polsce przez zagraniczne, międzynarodowe agencje (certyfikujące) akredytacyjne, (przeciw – 19%);

- 64% - za zwiększeniem uprawnień i odpowiedzialności jednoosobowych organów uczelni (rektora, dziekana) za działania o charakterze zarządczym oraz zmniejszyć nad kolegiatę w procedurach zatrudnienia pracowników, (przeciw – 21,7 %);
- 64% - za wspieraniem kształcenia zorientowanego na umiejętności praktyczne studiów I i II stopnia profilu praktycznego oraz za zawodowymi studiami doktoranckimi – III stopnia kształcenia, (przeciw – 22%);
- 64% - za przekazaniem uczelniom publicznym prawa samodzielnego kształtowania systemów płacowych w ramach posiadanych środków i nie podlegać przepisom ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w sferze budżetowej, (przeciw – 23%);
- 63% - za tym, aby w budżecie państw powinna być wyodrębniona tzw. „dotacja projakościowa” na dofinansowanie zadań projakościowych wyznaczonych przez ministra właściwego do szkolnictwa wyższego, (przeciw – 17%);
- 63% - za kształceniem menedżerów projektów badawczych i dydaktycznych w uczelniach oraz objąć tymi szkoleniami w pierwszej kolejności wszystkich nauczycieli akademickich i doktorantów, (przeciw – 25%);
- 61% za możliwością wyłaniania dziekana wydziału uczelni publicznej w drodze konkursu; przed dwoma laty za takim rozwiązaniem wypowiedało się 40 % badanych, (przeciw - 33%);
- 62% - za rozdzieleniem funkcji nadzoru właścicielskiego (którą może pełnić Rada Powiernicza powołana przez Ministra) od zarządzania kształceniem i badaniami naukowymi w uczelni przez rektora, (przeciw – 24%);
- 61% - za tym, aby rektor stał na czele uczelnianego systemu zarządzania jakością i był rozliczany za poprawną realizację i ciągle doskonalenie tego systemu;
- Marta Turek <turek.marta@hotmail.com>mu, (przeciw – 22%);
- 61% - za wdrożeniem w uczelni publicznych procedury controllingu strategicznego i finansowego oraz zintegrowany system informatyczny wspomagający zarządzanie kluczowymi obszarami działania, (przeciw – 13%);
- 59% - przedstawiciele przyszłych pracodawców studentów uczelni powinny brać udział w opracowaniu programów kształcenia oraz w realizacji ustalonego programu, (przeciw – 25%);

- 59% - należy wprowadzić zasady powszechnego czesnego w uczelniach publicznych i nie publicznych, które nie musiałyby jednak pokrywać w całości koszty kształcenia, (przeciw – 28%);
- 58% - kryteria oceny (akredytacji) programowej i funkcjonalnej powinny uwzględniać także ocenę systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz systemu zarządzania jakością, (przeciw – 25%);
- 56% - Krajowe Ramy Kwalifikacji powinny uwzględniać poziom i profil kształcenia w poszczególnych obszarach kształcenia oraz zawierać opisy kwalifikacji i wzorcowe efekty kształcenia dla poszczególnych kierunków, (przeciw – 17%);
- 56% - dla poprawy jakości zarządzania i funkcjonowania uczelni należy wdrożyć w szkolnictwie wyższym krajowy system benchmarkingu oraz zaangażować polskie uczelnie w polskie i światowe inicjatywy benchmarkingowe, (przeciw – 18%);
- 55% - w miejsce, obowiązujących na wyznaczonych kierunkach studiów standardów kształcenia, ustawodawca powinien wprowadzić Krajowe Ramy Kwalifikacji odpowiadające w pełni wymogom Ram Kwalifikacji Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego, (przeciw – 20,8%);
- 55% - należy rozwijać nauczanie na odległość – programy e-learningowe – we współpracy z samorządem lokalnym i regionalnym oraz pracodawcami zainteresowanymi określonymi kwalifikacjami pracowników, (przeciw – 29%);
- 54% - należy zarządzanie uczelnią oprzeć na zasadach kompleksowego zarządzania przez jakość (TQM) oraz wymogach modelu znakomitości, stosowanego w Europejskiej i Polskiej Nagrodzie Jakości; (przeciw – 19%).
- 54% - należy w miejsce studiów niestacjonarnych wprowadzić tzw. „studia przedłużone”, które stosowałyby takie same wymagania i obejmowały taką samą ilość godzin co studia dzienne i trwały dłużej o dwa semestry, (przeciw – 31%);
- 51% - wszyscy zatrudnieni na pierwszym pełnym etacie w uczelni, aby podjąć pracę w innej organizacji, bądź uruchomić działalność gospodarczą, powinni mieć zgodę rektora macierzystej uczelni, (przeciw – 43%).

Akceptacja przeprowadzenia projakościowej reformy szkolnictwa wyższego wśród

ankietowanych profesorów i doktorów jest jednoznaczna. Od tej reformy nie ma odwrotu. Jej sukces będzie zależał od aktywności i jakości pracy nauczycieli akademickich i studentów. Rozwój publicznych i niepublicznych uczelni oraz znaczący postęp w nauce szkolnictwie wyższym wymaga jakościowej restrukturyzacji zarządzania w każdej szkole wyższej i ośrodkach badawczych. Od wzrostu jakości zarządzania zależy bowiem rozwój nauki i szkolnictwa wyższego.